2 KORINI
Apunu Poru natere Korini ragidai mu okamaga ewa tapu
Oka gwede nene tapu ki kabuwai

Natere Korini rabineya ka Iyesu sumapamawa ragidai dai apunu Poru simpu siyasiya ade e upi kaumupu. Oka yau pokaiya ka e mu mete rabinamaga ewapuru eyakamenaigamana ki nana ki yonai okapupu.

Oka debai empamana ki kabuwai

Parau *1:1-11*
Poru ade Iyesu sumapiyamu ragidai *1:12-7:16*
Puyomaga damupamana ki nana *8:1-9:15*
Poru e eya taubabarai wagubu *10:1-13:10*
Parau siyarai *13:11-14*

1-2 Nu sumanuga eyaka mena ragidai Mamanuga God nene dibipiyamu natere Korini rabineya idiwu ade Mamanuga God e iyapanaiyoma kuduba tawana Akaiya rabineya idiwu mete kina; Nau Poru ade nu sumanuga eyaka mena apunai Simosi mete kina wi okaga yau okapemei. Mamanuga God e ebo nuwaiya wainapupu da baganai ki pokere e nau Poru winesinibu ade tonosinibu da nu Keriso Iyesu pokaiya iya waunai wadamana ki sisiyai nau iyapana tadeyana ki nana.

Wi paerega ki denai bita wibo wadamana ko ki ka Mamanuga God e rikapupu deni mena wi

wadinibu bagi. E ade nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso mete kina karako waitanimoto da mu wi nene kwaetagubu ki mibai wi naigida mena kataiwagi wetawetara ade nuwabagi rabineya mibi mamamai idiwoi.

Apunu Poru Mamanuga God paraupupu

3 Nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso e yo nu Mamanuga God karako paraupamu. E ka nu Mamanuga ade e ka nu nuwa-nuwaniyau ki apunai. Nu waitaniyana ade nu rabinanuga miniyana kwarisi ki kasiyarai kuduba ki e mena nu negeyau.

4 Nu bita bo nuwaboya ebo ebo banana-pemei ki ka e nu toginiyau ade nu rabinanuga miniyau kwarisi ki pokere nu kowanuguma bita bo nuwaboya ebo ebo inako mete bananapiyamu ki ka nu ubumei Mamanuga God nu waitanibu nu rabinanuga minibu kwarisi ki maba nu mete inako makeya makeya nu kowanuguma waitatamemei mu rabina-maga minimei kwarisi.

5 Keriso e bita yo midi makari ebo ebo bananapupu ki maba ka nu mete bita yo midi makari inako e nene bananapemei. Ko ade Mamanuga God ubupu Keriso waitapupu ki maba ka e Keriso pokaiya nu mete inako kawaya daganani waitaniyau.

6 Nu bita yo nuwaboya mete banana-pemei ko ki pokaiya ka Mamanuga God wi waitaniyau, wi rabinaga miniyau kwarisi ade iya wi negeyau. E badidi maba nu waitaniyau nu rabinanuga miniyau kwarisi ki maba e wi mete inako waitaniyau wi rabinaga miniyau kwarisi. Nu giruru maba kobaiya teteigemei bita wademei ki ka wi

mete inako giruru maba ki kobaiya teteiwagamu
bita wadamu manako e wi mete toginiyau da wi
eba nitaisiniwagi ko wi giruru maba ki kobaiya
teteiwagi buridere baiwagi.
7 Ki pokere nu wi nene waina-pemei ko pore eba
wainapemei mibai ka nu katainugu da wi nu mete
ewapuru midi makari yo nuwaboya bananape-
mei ki ka Mamanuga God nu waitaniyau ki maba
e wi mete inako waitaniyoto wi rabinaga miniyoto
kwarisi.
8 Kowaniyoma, nu tawana Aisiya rabineya
bita yo midi makari bananamipi ki sisiyai nu
nuwanugu ka wi naigida mena kataiwagi. Nu bita
bananamipi ki ka kawaya daganani esida po dabi
kopakeya bananapemeya siyasiya.
9 Nu nuwanuga notanuga wagubu ke; 'Nu
popoigamana waipusui bauwena.' Nu inako
notamipi ki ka nu eba nu nubo kasiyaranuga
pokaiya iyaigamana ki nana wainamipi. Pa mena.
Popai ragidai ade iyatamana kimana ubumana
apunai Mamanuga God ki e mena nu suma-mipi.
10-11 Nu iyaranuguma po keketai rogobitau
teyamupu ko Mamanuga God mu kodabamugu
nu tenibu iyanibu. E ewa inako mete kwaeyag-
isi nu iyaniyoto. Ena, nu kataigibi wetawetara
da wi guriguri pokaiya nu waitanimuri ki ka e
uburoto nu ade iyaniyoto. Wi ropani kawaya
ubumoi nu nene guriguriwogoi ki ka Mamanuga
God wi guriguriga ki denai nu wadiniyoto bagi
manako ki pokaiya ka iyapana ropani kawaya nu
pokanugere Mamanuga God parau-pomoto e si
esida tepapomoto.

Apunu Poru kayawagana wagubu ki notai e ade wirapupu

12 Nu wainapemei da nu supasupai kwaigemei
ki pokere nu yona yau wi nidimei; Nu rabinanugu
nidiyau wira-wira ki mibipiyau da yewe wairau
ki nu iyapana paunamugu ade wi paunagau mete
kina ki ka nu gwede mo eba wekemipi ko nu
nuwanuga notanuga eyaka mena pokaiya ka nu
Mamanuga God nuwaiya badidi ki mena matarau
kwaigibi. Nu ka eba nu nubo katainuga pokaiya
iwegemeya kwaigemeya ko Mamanuga God e
deni mena nu wadi-nibu bagi ki puyoi kasiyarai
pokaiya ka nu upigemeya.
13-14 Nu yona wekewekei eba okapemei ko wi
nu yonanuga iyabapamana ade mibai naigida
mena kataipamana ki nana ka nu matarau mena
oka yau tamei. Karako ka wi yona dai mena
wainamupu ko nu nuwanugu ka wi yona yau ki
mibai kuduba wainapamana ki nana wainape-
mei. Wi ki kuduba wainapumuri ki ka nu Kaiwa-
wonuga Iyesu e marai baiyagisi makeya ki ka nu e
yabareya wi werega iwagamu ade ki maba ka wi
ubumuri nu werenuga mete iwagi.
15 Nau kataineya da nau naiya badidi kwaesug-
ekeya ki wi nau bamaneya mamama wainamupu
ki pokere nau wi daiyoga ika bausugana ade kaya-
sugana manako ewa ade bausugana wi emini-
yana toginiyana ki nana wainapekeya.
16 Nau notani wagubu da nau tawana Make-
doniya kayasugana ki ka nau yabiri wi bamagau
ika bausugana wi eminiyana ki nana manako
nau ewa ade wirasugana ki makeya ka nau wi
bama-gau ika ade bausugana wainapekeya. Nau

nuwaneya wi daiyoga ika bausu-gana da wi nau
waitasinimana were ewa ka nau tawana Diyudiya
kaya-sugana ki nana wainapekeya.
17 Nau badidi inako notapekeya ko eba kwae-
sugubuwani ki wi wainapiyamu da nau wi be-
ranibuwani bo? Waira yau notai wadamu doko
ragidai mu ka mara mosi tagamu da mu gwede
mo kwaetagamana ki nana ko ki mibai mu eba
kwae-tagamu, ade mu mara mosi tagamu da mu
gwede mo eba kwaetagamana ki nana ko ki mu
kwaetagamu. Ko wi wainapiyamu da nau notani
ka mu notamaga maba bo?

18 Mamanuga God e yona mibai mena wagau
ki maba nau mete kina yona mibai mena wi ni-
diyani wainapu-muri; Nau wi bamagau bausug-
ana suwagubuwani ki ka nau eba notani apeya
wainapuwani pokaiya yona ki suwagubuwani.
Nau ka eba nau notani daikere; 'Ena nau ika
bausugani,' ade daikere; 'Pa mena, nau ika
eba bausugani,' ki ewapuru notapuwani were
suwagubuwani. Pa mena.
19 Nau yo apunu Sairasi yo apunu Simosi mete
kina nu naiya wi bamagau baigibi ika dimaige-
meya ki ka nu Mamanuga God e Gubagai Iyesu
Keriso e yonai mena dimaigemeya. Keriso e notai
ka eba daikere 'Ena' ade daikere 'Pa mena' ki
ewapuru notapiyawa were wagawa. E bameya ka
yona 'Ena, nau kwaesugani' ki mena.
20 Mamanuga God gwaiyaba marai kawai
ropani kawaya wagubu yona ki kuduba
mibimaga ka Keriso e pokaiya matarawena. Ki
pokere nu Mamanuga God e si esida tepapemei ki
ka nu Keriso e si pokaiya iwegemei ke; 'Ki mibai.'

21 Keriso pokaiya ka Mama-nuga God nu yo
wi ewapuru toginiyau da nu karako sumanuga
pokaiya ragiragi kawaya nu watanugu mena
ubumei. E nu winenibu e eya nene nakanibu,
22 manako e eya Keyai nu rabinanugu tapu tona-
banibu da nu ki pokaiya kataigamana wetawe-
tara da e aita ewa nu badidi negeyana gwaiyabai
wagubu ki kuduba e negeni.
23 Nau nuwani notani kuduba ka Mamanuga
God empiyau ki pokere e yabuiya ka nau yona
mibai wi nidiyani yau kena; Nau wi bamagau
ika natere Korini eba bausugubuwani ki mibai ka
nau eba nuwaneya wi nuwaboya kawareya ade
negeyana ki kudeya wainapekeya.
24 Nu eba nuwanugu wi nidimana manako
wi nu umununuga wadamana ki nana. Wi
wiga sumaga ka ragiragi kawaya ki pokere nu
nuwanugu wi mete deni deni togi kasiwaraiga-
mana da wi ki pokaiya mibi mamamai idiwana ki
nana.

2

1 Nau naiya wi bamagau bausugubuwani ki
ka nau nuwaboya wi negebuwani ki pokere nau
notani karako wirapuwani da nau wi bamagau
eba bausugani kwaenda da nau nuwaboya wi ade
negeyani.
2 Nau wi nuwaboya negeyani ki ka iyapana
gwedewau nau mamamasinimoto? Nau
mamamasini-yamu ragidai ka wi mena ki pokere
nau nuwaboya wi negeyani ki ka wi badidi maba
nau mamamasinimuri?

3 Nau wi bamagau bausugubena manako wi
nau mamamasinimpena ki ka baganai ko nau
eba nuwaneya wi nuwaboya tegemana ki kudeya
wainapekeya ki pokere nau oka mena wi bama-
gau tonopuwani. Nau notani eyaka mena wagubu
ke; ‘Nau mamamasugoni ki ka mu kuduba mete
mamamatogomono.’
4 Nau oka ki wi bamagau okapuwani ki ka
nau rabinani buwagawena mibi yadi oka ki oka-
puwani tonopuwani. Nau eba nuwaneya wi
nuwaboya negeyana ki nana ko nau nuwani
notani eyaka mena pokaiya wi nota kwarik-
warisiniyakani ki wi naigida mena kataigamana
wetawetara ki nana ka nau oka ki wi bamagau
tonopuwani.

Paerepupu apunai e paerei notagogapamana ki nana

5 Apunu nima naiya paere kwaewena ki e eba
nuwaboya nau tegebu ko e nuwaboya wi kuduba
negebu. Ko nau eba nuwaneya yona ragiragi
kawaya ki kawareya ade suwagani ki pokere nau
yona yau mena wi nidiyani; E ka bani nuwaboya
maraitau wi negebu.
6 Wi ropani kawaya ubumpu e paerepupu ki
denai bita e kwemupu ki pokere baganai, karako
kewowena.
7 Wi bita kawareya kawareya e kweyoi ki
ka e nuwaboyai kawayayagisi da e sumai
kuduba kauyagisi. Ki ka eba baganai ki pokere
e bigi kwaewena ki wi karako deni mena
notagogapumuri wi tagagau kwenupu-muri
manako apunu ki togipumuri kasiyara ade
kwemuri.

8 Nau ragiragi kawaya wi nidiyakani yau kena;
Apunu ki naigida mena kabuwapumuri da wi eba
e kamadumpu ko wi e nota kwari-kwarisipiyamu.
9 Nau oka naiya wi bamagau okapuwani ki
mibai ka nau nuwaneya wi nuwaga notaga em-
pana ki nana; Nau suwagubuwani ki mibai wi
makeya makeya kwaiwagamana waina-mupu bo
pa mena.
10 Iyapana mosi paerepoto bigi kwaeyagisi
manako wi e kwaewena ki bigi deni mena
notagoga-pumuri wi tagagau kwenupumuri ki ka
nau mete kina e bigi kwaewena ki notagogapani
nau taganeya kwenupani. Ena, nau gwede mosi
notagogapana ki notagogapuwani ki ka nau wi
pokagere Keriso e yabuiya gwede ki deni mena
notagogapuwani kewowena.
11 Berokoi Apunai Seitani nu kerapunugu eba
wadana ade nu eba rauruniyana ki nana ka nau
inako kwaesugakani mibai ka Berokoi Apunai
Seitani nu badidi maba giriniyana notapiyau ki e
yawatai nu katainugu.

Nu Keriso pokaiya bigi kuduba raurupemei

12 Nau natere Torowasi rabineya Keriso e yonai
bagi kawaya ki dima-sugana ki nana ika bausug-
ubuwani ki ka nu Kaiwawonuga nau ika upisug-
ana ki nana ki gudui kwaipupu empuwani.
13 Ko nau iyaruiyaru bagi ububura-sugekeya
mibai ka nu sumanuga eyaka mena apunai Taitosi
e nau ika eba bananapuwani ki pokere nau natere
ki ragidai kuwenatapuwani manako e kwaenei
tawana Makedoniya kayasugu-buwani.

14 Ko nu Mamanuga God paraupamu. Nu Keriso
e naureya idiwei ki pokaiya ka Mamanuga God
nu yabiyabirinuga uburau e kasiyarai pokaiya nu
waraniyau da nu berokoi kuduba raurutamemei
iwei. Nu tawana tawana bani iwei ki ka iyapana
Keriso kataitagamana ki katai nu pokanugere
gwede mosi aurai bagi kawaya ki maba tarau
kawayawagau kayawagau.

15 Nu ka gwede mosi aurai bagi kawaya ki
Keriso nu tenibu puyo maba e eya Mamai e idai
rabineya nu nakanibu. Nu aurinuga ki ka iya-
pana iya waunai wadamu ragidai ade iyapana
iya paerepiyamu ragidai mete kina ki mu kuduba
tauniyau kimugu warapiyau.

16 Iyapana gwedewau iya paerepiyamu ragidai
ki mu bamamugu ka nu aurinuga po kokowai ki
gwitai maba mu tauniyau wainapiyamu, ko iya-
pana gwedewau iya waunai wadamana ragidai
ki mu bama-mugu ka nu aurinuga iya waunai ki
aurai bagi kawaya ki mu tauniyau kimugu wara-
piyau.

Ko wainapumuri; Iyapana nima kwaitana Ma-
manuga God e upi bagi kawaya yau kwaeyagisi?

17 Iyapana ropani kawaya mu ka denai
wadamana ki nana wainapiyamu ki pokere mu
Mamanuga God e yonai dimatagamu iwu. Ko
nu ka eba mu maba inako kwaigemei. Nu ka
Mamanuga God e nu winenibu tononibu ragidai
ki pokere Keriso pokaiya ka nu Mamanuga God
e yabuiya nu nuwanuga notanuga eyaka mena e
yonai mibai supasupai ki mena iwegemei.

3

1 Wi bani wainapiyamu da nu karako
kawareya ade yabara kawakawaraigemei, ko
wainapumuri; Iyapana dai ki wi bamagau
baitagisi ki ka wi mu kataitamana ki nana ki
okai mete yadini baitagisi. Ade wi iyapanaga dai
tonotamuri tawana mo kayatagisi ki ka wi tawana
ki ragidai mu kataitamana ki nana ki okai mete
tagemuri yadini kayatagisi. Wi wainapiyamu da
nu mete kina oka inako mete wadamana iwana
ki nana bo?

2 Nau suwagani wainapu-muri: Ki pa mena. Wi
wiga ka nu oka-nuga maba. Iyapana nu kataini-
mana ki okai nu rabinanugu okapupu ka wiyo ade
nu okanuga ki ka iyapana kuduba empiyamu ade
iyabapiyamu.

3 Iyapana wi eminimoto ki ka mu kataitagisi
da nu wi paunagau badidi maba upigemeya ki
pokaiya ka Keriso e eya okai ki okapupu. Oka
ki e eba diba pokaiya bowa naureya okapupu ko
Mamanuga God maramara tondau apunai e eya
Keyai ki pokaiya ka e oka ki iyapana kaina nu
rabinanugu okapupu.

4 Nu yona yau iwegemei ki mibai ka nu kataigibi
wetawetara da Keriso e pokaiya ka Mamanuga
God ubupu upi yau nu negebu ade e badidi
wagubu ki makeya e kwaeyagisi.

5 E eya kasiyarai nu eba negebena ki ka nu
karako eba ubumpena iwagumpena da nu e upi
makeya makeya kwaigemei. Pa mena. Nu nubo
kasiyaranuga pokaiya upigu-mpena ki ka nu mib-
inuga mete eba kipena.

6 E yonai waunai gwaiyabawena ki yonai ka nu
e kasiyarai negebu ki pokaiya makeya makeya
bigabigai kwaigemei iwei. Yona waunai ki
gwaiyabai ka eba gora pokaiya ko e eya Keyai
ki pokaiya. Gora okamupu ki ka po wadubu nu
negeyau ko Mamanuga God e eya Keyai ki nu iya
negeyau.
7 Gora oragai apunu Mosisi bowa naureya oka-
pupu ki kawareya ka Mamanuga God e eya
tanai mete minibu siwa bauwena. Apunu Mosisi
gora ki wauneya wadubu makeya ka tanai ki e
kiyabuiya kawaya daganani igwarapiyawa ko e
wirawena tawana Isiraero ragidai mu bamamugu
ade bauwena ka tanai ki mareyawena. Tanai ki
mareyawena ko e iyapana yabumaga ade popo-
rapiyawa ki pokere mu apunu Mosisi e kiyabui
empamana ka eba baganai. Ko gora oragai po
wadubu bauwena nu negeyau ki tanai ka kawaya
inako,
8 ki ka Mamanuga God e eya Keyai nu bigabigai
kwaigemei ki tanai ka kawaya daganani esida.
9 Gora oragai nu nidiyau da nu paeremipi ki upi
ki tanai mete kina ki ka upi waunai ki pokaiya
e iyapana bagi supasupai nu nidiyau ki tanai ka
kawaya daganani esida.
10 Tanai waunai bauwena ki ka kawaya da-
ganani esida ki pokere tanai oragai ki karako
gogawena.
11 Mibai, gwede oragai rowarowa kawaya eba
uburawa ki tanai mete kina ki ka gwede mara-
mara tondono kaniyono ki tanai ka kawaya da-
ganani esida.
12 Nu puyo ewa wadamana ki nawanai nu idi-

wei ki pokere nu yabara-yabara ubumei.
13 Nu ka eba oragai apunai Mosisi e maba.
Tanai e kiyabuiya ki kasiyarai mareyawagawa
makeya ka e ubupu e eya kiyabui utapupu mibai
ka tawana Isiraero ragidai tanai ki empa-mawa ki
ka mu yabumaga popora-piyawa.
14 Ko Mamanuga God iyapana ki mu notamaga
bodapupu. Naiya mena yabadawa da karako
ka mu gwaiyaba oragai ki okai iyabapiyamu
idiwu ko gwaiyaba yonai ki mibai mu eba waina-
piyamu. Oragai apunai Mosisi e kiyabui uta-
pupu ki maba ka uta maba mosi mu notamaga
utapiyau. Ko iyapana nima e iyai Keriso kweyoto
ki mena pokaiya ka uta maba ki wakayagisi.
15 Ena, naiya mena yabadawa da karako
iyapana ubumu oragai apunai Mosisi e gorai
iyabapiyamu ki ka gwede mosi mu notamaga
utapiyau.
16 Ko mu nuwa-maga notamaga wirayagisi nu
Kaiwawo-nuga bameya ki ka ‘gwede mosi mu
notamaga utapupu ki rikayagisi.’
17 Ko nu Kaiwawonuga e ka ade Keyai. Ade
Mamanuga God e eya Keyai ki bani tondono
ki wateya ka gwede mosi iyapana eba umeme
dokodoko-tamini ko gwede mosi mu naiya umat-
apu dokodoko ki kuduba rikayagisi.
18 Ko iyapana gwedewau nu kiyabunuga eba
utamipi ragidai ki nu kawarinugu ka nu Kaiwa-
wonuga e eya tanai miniyau siwa da iyapana nu
eminimoto ki ka mu e tanai nu kiyabunugu ki
mete empo-moto. Nu Kaiwawonuga e ka ade
Keyai ki pokere e eya tanai nu kawarinugu in-
ako miniyono siwa ki ka nu kiyabu-nuga e maba

wenayagisi manako e tanai ki nu kiyabunugu matarayagisi kawayayogono yarono.

4

Keyakeyai kurari naureya

1 Mamanuga God nu nuwanuwanibu manako nu upinuga yau negebu ki pokere nu notanuga eba kauyagisi da nu upinuga yau kamadamu.

2 Iyapana midimama berai badidi weki gwaiya kwaetagamu, bera ki kuduba nu deni mena tagararamipi. Mamanuga God e yonai ki nu eba wirawirapemei nu nubo yonanuga mete dibipemei ade nu iyapana eba beraberatamemei mu rabinamaga kupemei. Pa mena. Mama-nuga God e yabuiya ka nu yona mibai supasupai mena matarau iwegemei da iyapana kuduba nu eminimoto ki mu rabinamugu mibipomoto da nu bagi kawaya upigemei.

3 Nu yona matarau mena iwegemei ko iyapana iya yawatai paeremupu kwakotagubu ragidai ki ka yona waunai bagi kawaya iwegemei ki mibai mu eba wainapiyamu mibai ka gwede mosi mu notamaga utapupu.

4 Keriso e ka e eya Mamai e kiyabui nunupu wetawetara ade e sinini tanai bagi kawaya ki ka e yonai bagi kawaya ki pokaiya matarapiyau. Ko waira yau kawai Seitani e ka yona ki bodapiyau ade iyapana Keriso eba sumapiyamu ragidai mu yabumaga ki e kenepiyau da tanai ki mu kawarimugu miniyau siwa ki mu eba empiyamu.

5 Nu ka eba nu nubo yonanuga dimaigemei ko Iyesu Keriso e ka Kaiwawo ki yonai mena

nu iwegemei. Iyesu nene ka nu wi biga-bigaga
kwaigemei.
6 Kunuma waira kerareya ka Mamanuga God
wagubu ke; ‘Sisipu rabineya ka tanai matarayag-
isi tawana miniyoto siwa.’ Yona ki wagubu apunai
ki e ubupu ade wagubu manako tanai ki bauwena
nu rabinanugu mete minibu siwa. Mamanuga
God e kasiyarai tanai kawaya ki ka Keriso e
kiyabuiya matarawena da nu e kataipamana ki
nana. Ki pokere e eya tanai nu rabina-nugu
minibu siwa ki igwarapono ki pokaiya ka iyapana
mu mete kina e empomoto ade kataipomoto.
7 Nu nuga ka kurari eba ragiragi ki maba ko Ma-
manuga God e nu keyainuga puyoi bagi bagi ebo
ebo kurari ki rabineya nunupu. E kwaewena ki
pokaiya ka e nu kabuwaniyau da nu kasiyaranuga
ka bani pa mena ko kasiyara kuduba ka e nene ade
e mena bameya bauwagau.
8 Nu bita ebo ebo empemei bananapemei ko bita
ki nu eba taisi kurakuraniyoto. Mara dai ka nu
babaigemei nota apeya apeya wademei ko nu eba
wairoroigemei.
9 Nu iyaranuguma mara ropani kawaya nu
giriniyamu pasuniyamu ko Mamanuga God e
nu eba kamadinibu. Mara dai ka iyapana nu
nuniyamu para nakaniyamu ko nu eba popoige-
mei.
10 Nu tawana tawana iwei ki ka mu Iyesu min-
imupu poyo ki poi nu mete inako bananapemei
iwei ko nu eba popoigibi ki pokaiya ka iyapana
kataitagisi da Iyesu iyawena tondau ki iyai e nu
mete negebu.
11 Nu midinuga kwakwarepunuga ewa poyagisi

yau pokaiya ka nu Iyesu e nene maramara po
waunitau bananapemei tetetete da e iyai nu mid-
inugu pokaiya matarayagisi iyapana empomoto.
12 Ki pokere po nu wademei iwei ko iya wi
rabinagau upiwagau.
13 Iyapana mosi oka yau tapu, wagubu ke;
‘Nau e sumapakani ki pokere suwagubuwani.’ E
sumawena were wagubu ki maba ka nu mete kina
inako sumaigemei were iwegemei.
14 Nu kataigibi wetawetara da Mamanuga God
ubupu nu Kaiwawonuga Iyesu iyapupu kipu
ubupu ki maba ka e nu mete iyaniyoto da nu
Iyesu mete kimamu ubumamu manako e uburoto
nu yo wi ewapuru waraniyoto da nu e yabareya
ubumamu.
15 Nu badidi bananapemei yau kuduba ka wi
iyaga nene manako ki pokaiya ka Mamanuga
God nu bitanuga rikapupu deni mena wadinibu
bagi ki yonai kawayayogono yarono da iyapana
ropani kawaya yona ki wainapomoto sumapo-
moto. Ki pokaiya ka Mamanuga God e parau-
pamana iyapanai ropaniyagisi manako nu pa-
raunuga e bameya mete kawaya-yagisi kayayag-
isi.
16 Ki pokere, nu notanuga eba kauwena. Nu
midinuga kwakwarepu-nuga ka maramara
makariwagau kasiyarai kewowagau ko nu
nuwanuga notanuga ka maramara kasiyara
waunai wadau.
17 Nu karako bita makari banana-pemei yau
ka tekatekai ka were bai-yagisi kayayagisi. Ko
nu badidi banana-pemei yau pokaiya aita ewa
gwede bagi kawaya esida bananapamu ki eba ka

were baiyagisi kayayagisi ko maramara tondono
kaniyono.
18 Ki pokere nu nuwanuga notanuga ka nu
yabunugere badidi empemei ki kawareya eba uk-
warau ko gwede eba empemei ki kawareya ukwa-
rau. Nu karako yabu-nugere badidi empemei ki
pa ka were baiyagisi kayayagisi ko nu gwede eba
empemei ki maramara tondono kaniyono.

5

1 Nu midinuga kwakwarepunuga ka nabonabo
maba ki pokaiya nu karako waira yau kawareya
idiwei. Ko nu katainugu da nabonabo yau roro-
roroyagisi ki ka Mamanuga God nu tawanuga
waunai mosi e ebo idaiya kunumau wadubu ki
rabineya nu aita ewa maramara idiwomu.
2 Nu karako tawanuga kunumau ki rabineya idi-
wana wainapemei yadi wademei. Nu nuwa-nugu
kunuma iyai ki nu midinuga tatamai umemei ki
maba umamamu,
3 mibai ka nu midinuga kwakwarepu-nuga
waunai ki yadamu umamamu ki ka nu ninuga
matarau eba idiwomu.
4 Nu karako nabonabo yau rabineya idiwei ki
ka nu nuwaboya wainapemei yadi wademei. Nu
nuwanugu kunuma iyai ki kaworoto waira yau
kwakwarepui aukwara maba utapoto iya kwey-
oto da e eba poyagisi ko maramara tondono kaniy-
ono.
5 Mamanuga God nu iya waunai inako
wadamana ki nana yamananibu. Nu kurari
kweporeya bani yabiri warapemei ki maba ka e
eya Keyai yabiri kurari kweporeya negebu da nu

ki pokaiya kataigamu wetawetara da aita ewa ka
e kurari nigidai kuduba nu mete negeni.
6 Ki pokere nu maramara yabara-yabara kasi-
yarai kawaya ubumei. Nu katainugu da nu
nabonabonuga yewe wairau ki rabineya idiwei
ki ka nu tawanuga mibai nu Kaiwawonuga e
bameya ki ka uwama kawaya.
7 Nu sumanuga ki kasiyarai pokaiya idiwei ko
eba nu gwede yabunugere empemei ki kasiyarai
pokaiya idiwei.
8 Nu yabarayabara kasiyarai kawaya ubumei
ade nu notanuga wagau ke; 'Nu nabo-nabo yau ka-
madamu manako nu tawa-nuga mibai nu Kaiwa-
wonuga bameya ki kaigamu ki ka bagi kawaya.'
9 Nu inako wainapemei ko nu e bameya
kaigamu bo yewe idiwomu ki eba gwedei mete
kina. Nu bani iwei bo idiwei ki ka nu nuwanugu e
mena mamamapamana wainapemei,
10 mibai ka nu katainugu da mara baiyagisi da
nu kuduba Keriso e yabareya ubumamu man-
ako e idai gurai nu naurinugu ugwadiniyoto ra-
giragi. Nu waira yau kawareya nu midinuga
kwakwarepunuga pokaiya bagi bo berokoi badidi
kwaigemeya idiweya ki nu denai makeya makeya
yadamu.

*Keriso pokaiya ka Mamanuga God nu ware-
tanibu*

11 Nu Mamanuga God mayapamana ki nu
katainugu ki pokere nu iyapana e sumapamana ki
nana ninekeneke-tamemei. Mamanuga God e nu
nuwa-nuga notanuga kuduba empiyau ade nau
kataineya da wi mete kina nau kataisinimupu.

12 Iyapana dai ubumu mu kowamuguma
midimaga kwakware-pumaga mena empiyamu
were iyapana bagi bo berokoi tadeyamu ko
eba mu nuwamaga notamaga empiyamu were
tagamu. Nu eba kawai gisipemei ko iyapana ki wi
eminimoto manunimoto ki ka nu nuwanugu wi
nu iyanuga badidi maba matarau emupu ki yonai
mena mu tademuri ade nu werenuga mete iwagi.
13 Nu notababa yonai iwegemei ki ka nu Ma-
manuga God e nene iwegemei, ade nu yona supa-
supai iwegemei ki ka nu wi nene iwegemei.
14 Keriso kawaya daganani nu nota kwarik-
warisiniyau ki notai nu ninekenekeniyau da nu
e upi kwaigemei. Nu kataigibi wetawetara da
apunu eyaka mena nu nene powena ki e pokaiya
ka nu kuduba popoigibi.
15 E iyapana kuduba nene powena da iyapana
gwedewau mu mubo nene mena wainapiyamu
idiwu ki ka mu nota ki kamadamana manako
apunu mu nene powena ade iyawena apunai ki e
nene mena notapomono idiwono.
16 Karako ka nu eba waira yau yabui pokaiya
iyapana emitamemei bagi bo berokoi mu tade-
mei. Naiya ka nu inako kwaigemeya ade Keriso
e eya mete inako empemeya siyemeya siyasiya ko
karako ka nu nota ki kuduba kamadimpi.
17 Iyapana nima Keriso e naureya tondau ki ka e
wena waunai wenawena ki pokere e iyai oragai ki
kayawena ade iya waunai karako bauwena wata
wadubu.
18 Yau kuduba ka Mamanuga God e kwaewena.
Nu naiya e iyaraiyoma idiweya ko Keriso pokaiya
ka e nu wiranibu e ebo kowaiyoma nu nidibu.

E inako kwaewena manako upi negebu da nu
kaigamana iyapana tademana da mu notamaga
wirawagana manako mu mete kina e kowaiyoma
idiwana ki nana.
19 E yonai negebu ka yau kena; Keriso
pokaiya ka Mamanuga God iyapana kuduba
tawana tawana idiwu ki wiratamiyau e ebo
iyapanaiyoma mu tadeyau. Mu naiya badidi
paerepamawa bigitagamawa ki bimbinai e mu
eba tageni. Ade mu badidi maba kebomana
e munuiyoma wenatagamana ki yonai e nu
kabuwanibu da nu ubumana iyapana tademana
ki nana.
20 Nu yona iwegemei ki ka Keriso e ebo uburana
wagana ko ki nu karako e nene ubumei wi ni-
dimei. Ki ka Mama-nuga God e eya nu pokanugere
wi ninekenekeniyau. Keriso e nene ka nu ubumei
wi nidimei, iwegemei ke; Mamanuga God nene
wi rabinaga gudui kwaipumuri da e wi iyaga
wirapoto. Naiya ka wi e iyaraiyoma idiwa ko
karako wi notaga wirayagisi da wi e kowaiyoma
idiwoi.
21 Keriso e bameya bigi mo pa mena ko nu
biginuga kuduba ka Mamanuga God e Gubagai
kwebu umani sibu da nu karako Keriso e naureya
Mamanuga God e yabuiya iyapana bagi supasu-
pai idiwana ki nana.

6

1 Nu Mamanuga God mete ewapuru eyaka
mena upigemei ki pokere nu wi ragiragi kawaya
nidimei yau kena; Wi paerega ki denai bita wibo
wadamana ko ki ka Mamanuga God e deni mena

rikapupu wi wadinibu bagi ki pokere e wi nene bagi kawaya inako kwaewena ki wi eba kamadumuri da giriyagisi.

2 Mamanuga God badidi wagubu ki wi wainapumuri. E wagubu ke;

‘Nau naubo wainapuwani marai wainapekeya ki makeya ka nau wi guriguriga ki wainapuwani.

Nau wi iyaniyana marai wainapekeya ki makeya ka nau wi waitani-buwani iyanibuwani.’

Nau nidiyani wainapumuri; Mama-nuga God e ebo wainapupu marai ka karako. Mara karako ka Mamanuga God wi iya waunai negeyana ki marai.

Apunu Poru bita ade midi makari bananapupu

3 Iyapana nu upinuga rabineya paere mo eba bananapamana ki kudeya ka nu naigida mena upigemei ko eba gwede mosi iyapana kerapumaga dabireya tamei da mu ki pokaiya pisipisitamini gwepomoto.

4 Nu upi badidi kwaigemei ki pokaiya ka iyapana nu eminimoto manako kataitagisi da nu ka Mamanuga God e bigabigaiyoma mibai kwaigemei ragidai. Nu giruru maba kobaiya teteigemei bita yo midi makari ade nuwaboya ragiragi kawaya bananapemei ko nu taganugere eba wiraigemei.

5 Iyapana ubumu nu nuniyamu giriniyamu teniyamu diburaniyamu ade mara dai ka mu nu kwagaraniyamu wereyakauraniyamu nidiyamu siyasiya. Nu ragiragi kawaya upigemei oro naigida eba ukwepemei ade mara dai nu mibai wetei mete upigemei.

6 Nu bigi mo eba kwaigemei ko nu katai bagi
kawaya kataigibi pokaiya kwarisigemei iyapana
mu bamamugu bagi mena kwaigemei. Ma-
manuga God e eya Keyai Tanai Bagi Kawaya ki
nu toginiyau mete iwei ade nota kwarikwarisi ki
notai pokaiya ka nu upigemei.
7 Mama-nuga God e kasiyarai pokaiya ka nu
yona mibai mena iwegemei ade nu iyanuga su-
pasupai ki nu auda maba nu idanugu daikere
daikere tepemei.
8 Mara dai ka iyapana nu sinuga tepapiyamu ko
ade mara dai ka mu nu sinuga kaupiyamu. Mara
dai ka mu nu wereyakauraniyamu ade mara dai
ka mu nu mamamaniyamu. Nu ka yona mibai
supasupai mena iwegemei ko mu wainapiyamu
da nu beraigemei.
9 Mu kataimugu nuyo ko mu gwe eba kataimugu
nu diyayai ki maba mu inako nu bamanugu kwae-
tagamu. Nu po dabi kopakeya bananapemei
tetetete ko nu eba popoigibi ko iyaiya idiwei. Iya-
pana nu giriniyamu pasuniyamu ko mu nu eba
nunimpu popo.
10 Mu nuwaboya negeyamu ko nu maramara
mamamaigemei. Nu purapuranuga pa mena ko
nu pokanugere ka iyapana ropani kawaya Ma-
manuga God e puyoi ebo ebo wadamu. Nu ka
gwede mosi gwe nu bamanugu pa mena maba ko
Keriso pokaiya ka gwedegwede kuduba nu nene.
11-12 Kowanuguma ika Korini rabineya idiwu,
nu yona matarau mena wi nidimei. Nu rabi-
nanuga ki gudui ki nu wi nene eba bodamipi ko
kwaimipi ko wi rabinaga gudui nu nene ki wi
bodamupu.

13 Wi ka nau mununiyoma maba ki pokere
nau wi nidiyakani yau kena; Nu wi nene gudu
kwaimipi ki maba wi mete kina wi guduga nu
nene inako kwaipumuri.

Mamanuga God tagararapiyamu ragidai mete eba dibipiyoi

14 Wi Mamanuga God e tagarara-piyamu
ragidai mete eba dibipiyoi ewapuru upiwogoi.
Bera supasupai ade bera eba supasupai ki mu ka
badidi maba waretatagisi ewapuru idiwono? Ade
tanai yo sisipu ki mu ka badidi maba dibipomoto
eyaka mena idiwono? Pa mena.
15 Keriso yo Berira si daikere Seitani mu rabi-
namaga ka eyaka mena bo? Ade Mamanuga God
e sumapiyamu ragidai ade e eba sumapiyamu
ragidai ki mu rabinamaga ka mete eyaka mena
bo? Pa mena, mu iyamaga ka ebo ebo.
16 Daisusu yo momorapa ade dai mete kina
inako ki mu bamamugu iyapana buburitagamu
ki mu ka eba Mamanuga God e tawai ki mete
eyaka mena. Wainapumuri, nu nuga ka mara-
mara tondau apunai Mamanuga God e eya tawai.
Mamanuga God e ebo yona yau wagubu ke;

‘Nau iyapananiyoma mu paunamugu ka nau
tawani yadani ade mu paunamugu ka nau
tondoni.

Mu Mamamaga God ka nau ade mu ka nau iya-
pananiyoma.’

17 Ade nu Kaiwawoga wagubu ke;

‘Nau tagararasiniyamu ragidai ki wi deni mena
kamaditamuri paepereiwagi wi wibo mena
idiwoi.

Gwedegwede kuduba eba bagi ki wi keipumuri da
nau wi teniyani nau niya nene nakaniyani.
18 Nau ka wi Mamaga tondoni ade wi ka nau
gubaganiyoma ade nau peteniyoma idiwoi.
Nau ka wi Kaiwawoga kasiyarani kawaya esida
apunai yona yau suwagakani.'

7

1 Kowaniyoma, nau wi nene kawaya daganani wainapakani, ki pokere wainapumuri; Mamanuga God gwaiyaba ki wagubu ki ka e nu yo wi kuduba nene wagubu. Ki pokere gwede nu nuwanuga notanuga bo nu midinuga kwakwarepunuga bigi kweyau ki kuduba nu deni mena kamadamu manako Mamanuga God wiwirapamana ki nana bagi supasupai mena e nene idiwomu.

Apunu Poru mamama wainapupu

2 Wi rabinagau nu nene wata wadu-muri diri-wanuga kwaiwagi. Nu iyapana mo bameya berokoi eba kwaigibi ade iyapana mo eba girimipi pasumipi bo bani yo gwedegwede e nu negeyana ki nana wainapemeya. Pa mena.

3 Nau yona yau suwagakani ki ka eba nau wi midimama negeyana ki nana suwaga-kani ko nau naiya nidibuwani ki nau kawareya wi ade ni-diyakani yau kena; Nu nuwanugu po wiyo ki pokere nu yo wi ewapuru idiwomu bo popoigamu ki ka eba gwedei mete kina.

4 Nau wi bamagau pore eba wainapakani ko wi pokagere ka nau mamamasugakani yabarayabara umakani. Bita yo nuwa-boya nu bamanugu bauwagau ki nau eba kausiniyau. Nau

mibi mamamai wainapakani ade nau mamamani
ki ka gwede mosi eba baiyagisi bodapoto.
5 Nu tawana Makedoniya baigibi ki makeya
ka nu aiyata mo eba idiweya ko nu tawa bani
kaigemeya iweya ka iyapana nu kiranimawa bita
makari ebo ebo nu negemawa. Nu rabinanugu ka
nu kudu mete wainapemeya.
6 Ko Mamanuga God e ka iyapana gwedewau
mu notamaga kauwena nuwasiyasiya nene idiwu
ki mu togitamiyau kasiyara tageyau ki pokere
apunu Taitosi nu bamanugu bauwena ki pokaiya
ka e nu toginibu kasiyara negebu.
7 Apunu Taitosi nu bamanugu bauwena ki
ka nu mamama wainamipi. Wi e togimupu
kasiyara kwemupu ki sisiyai wainamipi ki ka
yona ki nu tepanibu da nu mamama kawaya
mete wainamipi. E ade sidibu wagubu ke;
'Natere Korini ragidai mu kau nene ebotau waina-
piyamu ade mu naiya kwaetagubu siyasiya ki
mu karako mu rabinamugu wainapiyamu da
mu paeremupu. Kau taububaragi ki mu mete
tagamu.' Apunu Taitosi bauwena nau inako
sidibu ki pokere nau karako mamama kawaya
daganani esida wainapakani.
8-9 Nau oka naiya wi bamagau tonopuwani ki
ka wi oka ki iyabamupu manako nuwaboyaigubu
ki pokere nau notani wagubu da nau oka ki
eba tonopena ki ka baganai. Nau notani in-
ako wagubu ko karako ka nau mamamasugakani
mibai ka nau oka tonopuwani da wi nuwaboy-
aigubu ki pokaiya ka wi iyaga wiramupu. Wi
deni mena nuwaboyaigumpena ki ka nu makari
wi negempena ko Mamanuga God wainapupu da

baganai ki pokere e wi nuwaboyaga ki wirapupu
da wi berokoi mo nu pokanugere eba banana-
mupu.
10 Mamanuga God wainapiyau da baganai
ki pokaiya nu nuwaboya bananapamu ki ka
nu nuwaboya ki eba tagararapamu mibai ka
nuwaboya ki pokaiya ka nu notanuga wirayagisi
manako nu iya yadamu. Ko nu yewe wairau giri
kandigemei ki pokaiya iyapana nuwaboyatagisi,
nuwaboya ki kwauneya ka po matarayagisi.
11 Wi nuwaboya wainamupu ki pokaiya
Mamanuga God wi rabinagau badidi kwaewena
ki wi wainapumuri; Nuwa-boya ki wi karunanibu
da wi garugaru mena ubumupu wi wiga
taububaraga iwagubu. Berokoi wi paunagau
wena-wena ki wi keimupu ade ewa mo eba
wenawagana ki tatamai iwagubu. Wi nau
emisinimana wainamupu, wi nau taububarani
iwagubu ade berokoi kwaewena apunai ki wi
bita kwemupu. Ki pokere wi bamagau ka karako
paere mo pa mena. Nau badidi suwagubuwani ki
wi bagi supasupai mena kwaigubu.

12 Ki pokere kowaniyoma, nau oka ki oka-
puwani ki ka nau eba berokoi kwaewena apunai
ki sisibapana ki nana oka ki okapuwani bo e
giritapu ragidai ki mu nene oka ki okapuwani.
Pa mena. Nau oka ki okapuwani mibai ka
nau nuwaneya wi Mamanuga God e yabareya
nu nene kawaya daganani wainapiyamu bo eba
wainapiyamu ki mena wi naigida kataigamana ki
nana.
13 Ki pokere nu rabinanuga karako bagiwena
kasiyara wainapemei.

Ko eba ki mena. Apunu Taitosi wi pokagere mibi mamamai nu bamanugu bauwena ki ka nu mete kina mamama kawaya wainamipi. Wi e waitamupu e diriwai kwaigubu ki pokaiya ka e rabinai kwarisiwena.
14 Nau naiya wi werega apunu Taitosi sibuwani ki mibai e wi paunagau matarawena empupu ki pokere nau midimama eba wadisiniyau. Nu yona mibai mena wi nidimeya ki maba ka nau wi werega apunu Taitosi sibuwani ki mete mibai. Ade wi iyaga karako idiwu empupu ki pokaiya ka e kataiwena da nau eba berasugubuwani.
15 E wi bamagau bauwena ki ka wi e wiwirapamana ki nana mibi didigurai e diriwai kwaigubu ade e umunui ki wi wadumupu. Wi ubumpu e bameya inako kwaigubu ki e notai eba gogawena. E maramara wi notaniyau ade e wi nota kwarikwarisiniyau ki notai mete kawayawagau yarau.
16 Nau wi nene pore eba wainapakani ko mamama-sugakani mibai ka nau kataineya da wi supasupai mena kwaiwagamu.

8

Deni deni waita kasiwaraigomu

1 Kowaniyoma, Iyesu sumapiyamu Mamanuga God nene dibipiyamu ragidai tawana Makedoniya rabineya idiwu ki mu bamamugu Mamanuga God badidi kwaewena deni mena mu waditapu bagi ki sisiyai nu wi nidimana wainapemei.
2 Midi makari yo nuwaboya ebo ebo mu bamamugu bauwena mu sumamaga nukepupu ko mu

sumamaga eba kauwena. Mu ka imagei ragidai,
mu gwedegwedemaga ka eba ropani, ko ma-
mama mu rabinamugu posiwena ki pokaiya ka
mu bowamaga madai taga-maga mesi nakamupu
ki mete temupu Mamanuga God e iyapanaiyoma
puyotampu.
3 Nau mu badidi maba emitapuwani ki sisiyai
nau karako wi nidiyakani. Mu eyaka eyaka
mu mubo gwedegwedemaga kawayai ki makeya
nidatagubu. Ko eba ki mena, ko mu muga taga-
maga mesi ki mu mete nida-mupu. Mu mubo
nuwamugu kwae-tagubu,
4 manako Mamanuga God e iyapanaiyoma
tawana Diyudiya rabineya idiwu mu
waitatamana ki nana ka mu ragiragi kawaya
nu nidimupu, tagubu ke; 'Nu mibi mamamai
nu kowanuguma waitatamana wainapemei ki
pokere nu eba bodanimuri.'
5 Nu wainapemeya da mu maraitau nidatagisi
ko ki pa mena, mu kawaya daganani kwaetagubu.
Mu yabiri mu nuwamaga notamaga kuduba nu
Kaiwawonuga kwemupu manako ki eweya ka
mu Mamanuga God e nuwaiya ki kwaetagubu nu
umununuga wada-mawa makeya makeya kwae-
tagamawa.
6 Wi paunagau ka apunu Taitosi tawana
Diyudiya ragidai waitatamana ki upi birikapupu
ki pokere nu e simipi da e upi ki kawareya ade
kwaewagana manako waitaniyana da wi mete
kina nota kwarikwarisi ki notai pokaiya upi ki
kewopamana ki nana.
7 Mamanuga God gwedegwede kuduba bagi
mena wi negebu; E wi sumaga ragiragi kawaya

negebu, wi dimaigamana puyoi negebu, ade katai
kawaya wi mete negebu. E wi iyapana waitata-
mana ki notai negebu ade nu nuga nota kwarik-
warisinimana ki notai wi mete negebu. Ki pokere
kowaniyoma, nu nuwanugu wi yabiriwagi nota
kwarikwarisi ki notai pokaiya waita kawaya da-
ganani kwaiwogoi.
8 Nau suwagubuwani ki nau eba wi
ninekenekenibuwani da wi kwaigamana ki
nana ko nau tawana Makedoniya ragidai
bagi kawaya badidi kwaetagubu ki sisiyai wi
kabuwanibuwani ki pokaiya ka nau kataisugana
da nota kwarikwarisi ki notai wi bamagau ki
mibai mete kina bo pa mena.
9 Nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso e nota
kwarikwarisi kawaya daganani wi bamagau ki
wi kataigau. E eya iyai bagi kawaya usi kunumau
ki kuduba e kamadubu kawapu yewe wairau wi
nene imagei wenawena da ki pokaiya ka wi iya
kuduba wadamana ki nana.
10 Nau niya badidi wainapakani ki nau wi
nidiyani wainapumuri; Wi kwamura taganugu
kayawena upi ki kerarai birikamupu kwaiga-
mawa ki wi karako kewopumuri. Upi ki ker-
arai ragidai ka wiyo ade wi eba umunuga mena
iwagubu ko wi ka mibai mete kwaiwagamu
ragidai,
11 ki pokere wi upiga bagi kawaya ki karako
kewopu-muri. Wi naiya upi ki kwaiwagamana
wainamupu diriwai kwaigubu ki maba karako
wi gwedegwedega badidi wi bamagau uburau
ki kawayai makeya damupumuri manako ki
pokaiya wi upiga ki garugaru mena kewopumuri.

12 Wi kawaya daganani nidaigamana wainapiyamu manako wi bamagau ki kawayai makeya nidaiwagi ki ka Mamanuga God wi mamamaga yagisi. Wi bamagau kawaitau bo maraitau ki ka asusu ko wi bamagau ki kawayai makeya mena tamuri.

13 Nau eba nuwaneya wi mena upi yau wadumuri manako tawana dai ki iyapana pa aiyatatogomono idiwono. Pa mena. Nau nuwaneya iyapana tawana tawana kuduba ewapuru mena upi yau kwaetogomono.

14 Ko karako ka wi bamagau gwedegwede ropani kawaya uburau ko mu dai ki mu bamamugu ka pa mena ki pokere karako ka wi nidaiwagi mu tagemuri manako ewa marai mosi ka mu nidatagisi wi negeni. Wi inako kwaiwogoi ki ka wi bagi kawaya waita kasiwaraiwogoi.

15 Mama-nuga God e okai mosi wagubu ke;

‘Iyapana bani kawaya daganani temupu ki mu mubo denemugu,
ade maraitau temupu ki mete mu mubo denemugu.’

Apunu Taitosi e yonai

16 Nau Mamanuga God paraupakani, mibai ka nau wi nene wainapakani ki maba ka Mamanuga God apunu Taitosi e rabinai wirapupu da e mete kina wi inako notaniyau.

17 Ki ka eba nu e baiyonomipi ki pokere e wi bamagau kaniyana wainapiyau ko e ebo nuwaiya wi eminiyana wainapiyau ki pokere e tauritauri ka kwaewagau.

18 Nu wareta-nuga mosi e mete tonopemei.
Apunu ki ka yona bagi kawaya ki ragiragi kawaya
dimawagau umau ki pokere nu suma-nuga eyaka
mena ragidai Mamanuga God nene dibipiyamu
tawana tawana idiwu ki mu kuduba e werei
tagamu.
19 Ko eba ki mena. Mu e winemupu da e nu mete
iwana nu waitaniyana wi puyoga damumupu ki
tepamana ki nana. Nu upi yau kwaigemei da
ki pokaiya nu Kaiwawonuga mamamapamana e
si wadamana kawaya ki nana ade iyapana nu
eminimoto ki mu mete kataitagisi da nu tauritauri
waita kwaigemei.
20 Iyapana puyo damumupu nege-mupu da
nu kowanuguma tagemana ki nana, puyo ki
nu naigida mena kwayuba-pemei. Nu eba
nuwanugu paerepamu da iyapana nu nidimoto
siyasiya manako nu sinuga berokoi tagisi.
21 Nu nuwa-nugu ka Mamanuga God e yabuiya
ade iyapana kuduba mu yabumugu mete kina
bagi supasupai mena idiwana wainapemei,
22 ki pokere nu waretanuga ade mosi wi bam-
agau mete tonopemei. Nu mara ropani kawaya
e upi badidi kwaewagawa ki nu emipi da supa-
supai bagi kawaya. E wi sumaniyau ki pokere
nu katainugu da e maramara ramata-ramata nu
badidi maba waitaniyawa ki maba e wi bamagau
inako mete kwae-yagisi.
23 Apunu Taitosi e ka nau daikereni nu ewa-
puru wi waitanimana ki nana upigemei. Nu
kowanuguma dai ki e mete tonotamemei ki ka
Iyesu sumapiyamu ragidai Mamanuga God nene
dibipiyamu tawana tawana idiwu ki mu wine-

tampu tonotampu. Mu ka bagi kawaya kwaetagamu ki pokere iyapana mu iyamaga empomoto manako mu pokamugere Keriso e si esida tepapomoto.

24 Iyapana ki wi bamagau baitagisi ki ka wi mu wiwiratamuri ade mu diriwamaga mete kwaiwagi da ki pokaiya ka Iyesu sumapiyamu ragidai tawana tawana idiwu ki kataitagisi da nu ubumei wi werega iwegemei ki ka eba yona kororai ko ki mibai mete kina.

9

1 Mamanuga God e iyapanaiyoma tawana Diyudiya rabineya idiwu ki mu puyomaga tonopamana yonai ki wi wainamupu kewowena ki pokere yona ki kawareya ka nau oka yau pokaiya wi eba kabuwaniyani.

2 Wi mu waitatamana wainapiyamu ki nau kataineya ki pokere wi werega ki nau tawana Makedoniya ragidai tadeyekeya, suwegekeya ke; ‘Akaiya ragidai kwamura taganuga kayawena bowa madai dai puyo damu-pamawa ki maba wi mete inako kwaiwogoi.’ Nau inako suwegekeya ki pokere mu ropani kawaya rabinamaga kipu ubupu da mu karako inako mete kwaetagamu.

3 Karako nau kowaniyoma yau wi bamagau tonotamakani manako mu ika baitagisi ki ka nau wi werega suwagubuwani wainamupu ki mibai mu yabumugere empomoto. Wi ororeya mena okukunaigubu kewowena ki sisiyai nau mu tadebuwani ki pokere wi nawanaiwogoi.

4 Ko tawana Makedoniya ragidai ki nau mete ika baigamu manako wi eba okukunaigubu nawanai-

wagamu maba ki ka wi midimamaiwagi ade nu
mete kina midimama kawaya daganani wadiniy-
oto, mibai ka wi werega iwagibi ki mibai ka pa
mena.
5 Ki pokere nau kowaniyoma yau yabiri wi bam-
agau tonotamakani manako mu wi waita-nimoto
da wi puyo naiya tamana gwaiyabai iwagubu ki
wi okukunaiwagi. Nau ewa ika bausugani ki ka
nau wi okukunaigubu ki nau yabunere empani.
Ki ka eba nau wi ninekenekenibuwani da wi
mibai ungwerogweroroi puyo ki nakamupu ko ki
wi wibo nuwagau nakamupu.

6 Nau yonani yau naigida mena wainapumuri;
Iyapana nima bani momai eba ropani urau ki ka
e bani mibai eba ropani raupomuyagisi. Ko iya-
pana nima bani momai ropani kawaya urau ki ka
e bani mibai ropani kawaya mete raupomuyagisi.
7 Wi eyaka eyaka puyo tamana wainapiyamu
ki mena makeya wi tamuri ko eba nu wi
ninekenekenimei da wi gagaya diyayai mete
tamuri. Iyapana nima e ebo nuwaiya puyo tarau
ki ka Mamanuga God nuwaiya po eyo.
8 Mamanuga God e kasiyarai kawaya ki pokaiya
ka e wi waitaniyoto wi gwedegwedega yadini
kawaya ade katai mete negeni da wi bamagau ka
gwedegwede kuduba posiyagisi siwagapoto. Wi
denegau denegau bondaga yapaka ade uburono
da wi upi bagibagi badidi kwaigamana ki wi eba
babaiwagi.
9 Mamanuga God e okai mosi wagubu ke;

‘E ka puyo werena apunai. Kupamu siyasiya
iwu ragidai mu kawari-mugu ka e puyoi ki
wadau daburi sikarapiyau.

E maramara supasupai mena inako kwaeyogono
tondono.’

10 Mamanuga God e nu momo negeyau da nu
ki umana ki nana ade e nu bani negeyau da nu
ki kupamana ki nana. E gwedegwede kuduba
negeyau apunai ki pokere e momai negebu ki e ya-
dini kawaya miniyoto daburi ade wi bagi kawaya
kwaigubu mibai kipu ki e kawareya mete yadini
kawaya.

11 E wi wadiniyoto bagi ade gwedegwede
kuduba ebo ebo wi mete negeni da mara bagi
bo eba bagi wi bamagau baiyogono ki ka wi
maramara puyo werena mete kwaiwagi. Wi
inako kwaiwogoi ki ka wi puyoga nu idanugu
tamu wademei iyapana tagemei ki pokaiya
ka iyapana ropani kawaya Mamanuga God
paraupomono.

12 Wi nida inako kwaiwogoi ki ka wi Mama-
nuga God e iyapanaiyoma bagi kawaya wait-
atamiyoi. Ko eba ki mena; Wi puyoga pokaiya
ka iyapana ropani kawaya Mamanuga God pa-
raupomono.

13 Wi puyo nakapiyamu ki pokaiya ka mu
kataitagisi da wi ka mibai kwaiwa-gamu ragidai.
Wi ka Keriso e yonai bagi kawaya wadamu doko
makeya makeya kwaiwagamu ade wi gwedeg-
wedega ki wi eba gwandagipiyamu ko wi were-
naiwagamu iyapana kuduba mete tageyamu. Wi
inako kwaiwagamu ki pokaiya ka iyapana Ma-
manuga God e si esida tepapomoto.

14 Mamanuga God kawaya daganani wi nene
kwaewena wi wadinibu bagi ki iyapana empo-
moto manako ki pokaiya ka mu notamaga wi

kawarigau ukworono ade wi nene Mamanuga
God bameya guriguritogo-mono.
15 Mamanuga God nu wadinibu bagi ki puyoi ka
kawaya esida eba iwagamana makai ki pokere nu
e parau-pomu ade e si esida mena tepapomu.

10

Apunu Poru e eya taububarai wagubu

1 Iyapana dai nau nene tagamu ke; ‘E nu ba-
manugu mete idiwei ki ka e kwarisiwagau yona
eba ragiragi wagau, ko e tawana mo tondau ki
ka e notagau yona ragiragi kawaya oka pokaiya
nu nidiyau.’ Mu inako tagamu ko nau wi ni-
diyani wainapumuri; Keriso kwarisiwena moy-
amoyakai kwaewagawa ki maba nau inako mete
kwaesugana wainapakani ki pokere nau suwa-
gakani ki wi naigida mena wainapumuri weta-
wetara.
2 Nau wi bamagau bausugani ki wi nau eba
gayasinimuri kwaenda nau yona ragiragi kawaya
wi nidiyani. Wi iyapanaguma dai tagamu da
nau Poru ade nau kowaiyoma mete kina ki ka
nu waira yau notai wadimipi pokaiya kwaigemei.
Mu inako tagamu ko nau ika bausugani ki ka nau
iyapana ki emitamani.
3 Nu waira yau kawareya idiwei ko nu eba waira
yau e notai wademei doko pokaiya berokoi mete
kandeigemei. Pa mena.
4 Nu audanuga ka kunuma e audai kasiyarai
kawaya ki pokaiya nu berokoi e kasiyarai kuduba
musupemei giripemei pasumei, ko eba waira yau
e audai.

5 Iyapana yabara-yabara kwaetagamu
Mamanuga God e kataipamana yawatai
bodabodapiyamu bera e notai ebo ebo inako ki
nu puru-pemei nunumei. Yewe waira e notai ebo
ebo nu bamanugu bauwagau ki nu umatamemei
dokodoko wiratamemei da mu Keriso e umunui
yadini.
6 Ki pokere karako ka nu wi nawananimei; Wi
nu yonanuga kuduba ki wadumuri doko makeya
makeya kwaiwogoi were ewa ka nu ubumamu
iyapana gwedewau nu yonanuga raurupiyamu
ragidai ki bita mu tageyamu.
7 Wi ka gwedegwede kuduba tagaiya mena em-
piyamu ko rabineya ka wi eba empiyamu waina-
pakani. Wi gwedewau wainapiyamu da wi ka
Keriso e iyapana-iyoma ki ka wi eba notagoga-
pumuri da nu mete kina ka e iyapanaiyoma.
8 Nu Kaiwawonuga ubupu e kasiyarai nu
negebu da nu kasiyara ki pokaiya wi toginimana
ko eba wi nununimana ki nana. Kataina, nu
kasiyara wadimipi ki nene ka nau bani kawaitau
yabara kawakawarasugekeya ko nau midimama
eba wadisiniyau.
9 Nau oka wi bamagau tonopakani ki wi eba
notapumuri da nau ki pokaiya wi kudu negeyana
ki nana kwaesugakani. Pa mena.
10 Iyapana dai tagamu ke; ‘E okai tonopiyau
ki yonai okapiyau ka ragiragi bisi kawaya ko e
nu bamanugu bauwagau mete idiwei ki ka e gu-
mogumoroi midi kokokoma nene yonawagau ade
e yonai ki kasiyarai ka pa mena.’
11 Iyapana gwedewau inako tagamu ki ka mu
naigida mena kataitagisi da nu karako uwamau

idiwei oka badidi tonopemei ki maba ka nu wi ba-
magau baigamu ki nu matarau mete kwaigamu.
12 Nu eba nuwanugu iyapana mu muga si
tepatepatagamu ragidai ki mu mete dibipamu
empamu da mu ka baganai ade nu ka eba baganai,
bo nu ka baganai ade mu ka eba baganai. Nu
eba nuwanugu mu mete dibipamu inako empepe
kasiwaraigamu. Iyapana ki kena mu ka notababa
ragidai. Mu muga inako empepe kasiwaratagamu
ade ki pokaiya ka mu mibipiyamu da mu baganai
bo eba baganai.
13 Ko nu inako eba kwaigemei. Nu eba asusu
yabara kawakawaraigemei ko Mamanuga God e
nu upinuga winepupu negebu ki paupui makeya
mena nu upigemei iwei ade wi paunagau mete
upigemei. Nu upinuga ki mena pokaiya ka nu
yabara kawakawaraigemei.
14 Nu naiya wi bamagau baigibi Keriso e yonai
bagi kawaya wi nidimeya kabukabuwa ki ka nu e
badidi wagubu ki makeya mena kwaigemeya. E
nu upinuga purupupu negebu ki paupui mo nu
eba raurumipi.
15 Iyapana dai ki wi paunagau upitaga-mawa da
mibai wi rabinagau kipu ki ka eba nu ubumipi mu
kwaetagubu ki nene yabara kawakawaraigibi. Pa
mena. Mamanuga God e upi negebu ki paupui nu
eba raurupemei ko nu nuwanuga notanuga yau
mena wainapemei; Nu nuwanugu wi sumaga ra-
giragiyagisi manako nu upinuga wi paunagau ki
mete kawayayagisi kayayagisi. Ko nu maramara
Mamanuga God e upi negebu ki paupui mena
rabineya upigomu ko eba raurupomu.
16 Nu inako kwaigomu ki ka nu wi tawanaga

madanai daikere ki mete kaigamu yona bagi kawaya ki iyapana ika idiwu mete kabuwata-momu. Iyapana yabiri bautagubu upitagubu ki mu ewamugu nu baigamu manako mu naiya ba-didi upitagubu ki kawareya nu upigamu yabara kawakawaraiwagamu ki ka eba baganai.

17 Mamanuga God e okai mosi wagubu ke; ‘Iyapana nima yabara kawakawarawagana wainapiyau ki ka e uburoto nu Kaiwawonuga badidi kwae-wena ki nene mena yabara kawakawara-yogono.’

18 Oka wagubu ki mibai ka yau kena; Iya-pana nima e eya si tepapiyau wagau da e ka baganai, yona ki mibai ka eba kawaya. Ko nu Kaiwawonuga wagau da e ka baganai ki ka mibai kawaya.

11

Upi bera kwaetagamu ragidai

1 Nau karako notababa yonai maba mo suwa-gani ki nau nuwaneya wi nau eba tagararasin-imuri ko wainasiniyoi.

2 Mamanuga God wi wakitaniyau ki maba nau mete kina wi wakitaniyakani. Onowa apunu mo mete eba iwa ki maba ka nau wi tonabani-buwani da wi apunu eyaka mena Keriso e mena uwamana ki nana.

3 Nau kuduni ka yau kena; Motamota berokoi Seitani ki bera yawatai kataiwena wetawetara manako ridi Iwi berapupu e kerareya wadubu ki maba nau eba nuwaneya kerapu wadewade mo

baiyagisi wi nuwaga notaga eyaka mena supa-
supai mena Keriso notapiyamu ragidai mete be-
raniyoto wi notaga wirapoto da wi yawata kwaiya
kaiwagi.
4 Wi rabinaga ka tatatawai ki pokere iyapana
dai ki wi bamagau baitagisi manako Iyesu e
yonai nu wi kabuwanimeya ki mu kamadini
apunu Iyesu kudubai mosi e sisiyai wi kabuwan-
imono ki ka wi mu sumatamana diyayai waina-
pakani. Mamanuga God e eya Keyai wi negebu
kewowena ade Keriso e yonai bagi kawaya ki wi
mete wainamupu sumamupu, ko iyapana baitag-
isi keyai kudubai mosi ki sisiyai tagisi bo ade yona
waunai kudubai mosi wi kabuwanimoto, ki ka wi
keyai ki ade yona ki diriwai mete kwaigamana
diyayai wainapakani.

5 Wi bani wainapiyamu da iyapana bautagamu
inako tagamu ki mu ka Iyesu ‘tonotapu ragidai’
wasisinai. Ko nau nidiyani wainapumuri; Nau ka
eba mu kobamugu.
6 Kataina, wi bani waina-piyamu da nau yona
dimasugakani ka babaibitau. Ki mibai, ko waina-
pumuri; Nau katai wadubuwani ka kawaya. Nu
naiya wi bamagau badidi kwaigemeya emini-
mawa ki ka wi nu katainuga ki matarau mete
emupu kewowena.

7 Nau Mamanuga God e yonai bagi kawaya wi
bamagau dimasugekeya ki ka nau denai mosi
wi tegemana ki nene eba suwegekeya. Wi
tepaniyana ki nana ka nau niya kwarisisug-
ubuwani nau sini erida kaupuwani. Nau ki
kwaesugu-buwani ki ka nau paerepuwani bo?

8 Nau wi bamagau tondekeya ki ka Iyesu
sumapiyamu ragidai dai ki mu mena nau
waitasinimawa ki pokere wi pokagere ka nau
kowaniyoma ki mu bamamugu kuwa maba
diyayai kwaesugubuwani.
9 Nau wi bamagau tondekeya manako mara
dai nau bamaneya gwede pa mena ki ka nau
bita wi eba negeyekeya ko tawana Makedoniya
ragidai bautagubu nau gwede babasugekeya ki
mu nau waita-sinimupu. Nau nidiyani waina-
pumuri; Naiya, karako ade marawani gwede mosi
nau bamaneya pa mena ki ka nau wi bamagau eba
genesugani da wi gwede mosi nau tegemuri.
10 Keriso e yona mibai mena wagawa ki maba
ka nau mete kina yona mibai suwagani waina-
pumuri; Tawana Akaiya rabineya ka iyapana
mosi eba uburoto nau iyani badidi maba ton-
dakani pokaiya yabara kawakawarasugakani ki
yonai bodapoto.
11 Nau gwede nana yona yau wi nidi-yakani?
Nau wi eba nota kwarikwarisi-niyakani ki pokere
suwagakani bo? Ae, pa mena. Mamanuga God e
kataiya da nau wi nota kwarikwarisiniyakani.
12 Iyapana dai mu mubo simaga tepapamana ki
nana tagamu ke; ‘Apunu Poru e kowaiyoma mete
kina badidi kwaetagamu ki maba nu mete inako
kwaigemei.’ Mu inako tagamu ko nau karako
badidi kwaesugakani ki nau kawareya kawareya
ade kwaesugoni yaroni da ki pokaiya ka mu yona-
maga mibai pa mena tagamu ki kasiyarai kewoy-
agisi.
13 Iyapana ki kena mu ka eba mibai Iyesu
mu tonotapu ragidai ko mu beratagamu

kerapu taisinitagamu mu upimaga mibai ki mu wekepiyamu manako mu muga kiyabumaga wira-piyamu da iyapana mu emitamini tagisi ke; ‘Mu ka mibai Keriso e tonotapu ragidai.’

14 Ko mu kwaetagamu ki wi eba empumuri babapumuri mibai ka Berokoi Apunai Seitani e mete kina nu e empamana babapamana ki nana e eya kiyabui kwewirawagau da e aneya tanai kawaya ki kiyabui maba wenawagau.

15 Ki pokere e eya bigabigaiyoma ubu-moto ki maba kwaetagisi mu kiyabu-maga wirapomoto manako nu Mama-nuga God e yabuiya supasupai idiwana yonai iwegemei ki maba mu mete inako togomono, ki ka wi eba mu emitamuri babatamuri. Mu badidi kwaetagamu ki denai ka mu aita ewa makeya makeya bananapomoto.

Apunu Poru Iyesu nene bita bananapupu

16 Nau suwagubuwani ki kawareya nau ade suwagani; Nau ka eba notababa apunai. Ko wi wainapiyamu da nau notababa yonai suwagakani ki ka eba gwedei mete kina, notababa apunai nau sidimuri ko wata mete tegemuri da nau wi paunagau yabara kawakawarasugani.

17 Nau yona karako suwagani ki ka eba nu Kaiwawonuga e nuwaiya ki nau suwagani ko nau notababa apunai maba yabara kawakawarasugani nau niya sini tepapani.

18 Iyapana ropani kawaya wi bamagau waira yau notai pokaiya yabara kawakawaratagamu mu muga simaga tepapiyamu ki pokere karako ka nau mete kina inako kwaesugani nau niya sini tepapani emisinimuri.

19 Kataina, wi ka bani katai ragidai ki pokere
wi mibi mamamai notababa ragidai ki mu diriwa-
maga kwaiwagamu.
20 Iyapana gwedewau wi umaniyamu dokodoko
da wi mu bigabigamaga kwaiwagamana ki nana
beraberaniyamu bo wi kerapugu wadamu weki
gwaiya taotoroniyamu bo wi siga kaupiyamu ade
mu muga simaga tepapiyamu bo wi kwanabugau
weuniyamu isiyaniyamu, iyapana inako ki wi
emitamiyamu mu diriwamaga kwaiwagamu.
21 Kapore, nau midimama wadisiniyau. Nu
mete kina wi bamagau inako mete kwaigu-mpena
ko nu kasiyaranuga ka bani pa mena bo?

Nau karako notababa apunai maba yona yau
suwagani; Iyapana mosi yabarayabara uburoto
e eya nodai gompoto yabara kawakawarayag-
isi ki ka nau inako mete yabarayabara ubu-
rani nau niya nodani gompani yabara kawa-
kawarasugani.
22 Mu tagamu ke; ‘Nu ka Iburu ragidai.’ Ena,
ko nau mete Iburu apunai. Mu tagamu ke; ‘Nu
ka tawana Isiraero ragidai.’ Ena, ko nau mete
tawana Isiraero apunai. Mu tagamu ke; ‘Nu ka
oragai apunai Eburamu e momai.’ Ena, ko nau
mete kina e momai.
23 Mu tagamu ke; ‘Nu ka Keriso e bigabiga-
iyoma.’ Ena, ko nau suwagani waina-pumuri;
Nau mu raurutapuwani. Nau notababa apunai
maba ade suwagakani; Mu badidi maba upitaga-
mawa ki ka erida ko nau upisugekeya ka kawaya
daganani esida. Mara ropani kawaya ka iyapana
nau wadisinimawa diburasini-mawa ko nau ba-
nanapuwani ki maba ka noda gongomutagamu

ragidai ki mu eba bananamupu. Mara ropani kawaya ka iyapana nau kawareya kawareya raukekesinimawa ko ki maba mu inako eba bananamupu. Mara ropani kawaya ka nau po dabi kopakeya bananapekeya tetetete.

24 Gora pokaiya ka Diyu ragidai kuwe pokaiya nau kawareya kawareya (39) raukekesinimawa. Mu eba mara eyaka mena ki kwaetagamawa ko mareya mareya inako kwaetagamawa yamawa da mara ida daikere kewo-wena.

25 Mara apeya eyaka ka tawana Roumi ragidai nau raukekesinimawa, ade mara eyaka mena ka iyapana nau bowa were susinimawa. Mara apeya eyaka ka nau waka kawareya umekeya da waka egi rabineya supu. Mara mosi ka nau egi kawareya igida yauda ekasugekeya umekeya kemora eyaka mena ade nawaru eyaka mena.

26 Nau tawana tawana ebo ebo umekeya ki ka awana goya nau waunitau kawara-siniyana kwaewagawa ade yawatau ka kuwa ragidai waunitau nau girisinimana kwaetagamawa. Mara ropani kawaya ka nau niya iyapananiyoma Diyu ragidai ade iyapana kwaiyanai ragidai mete kina mu kudumugu wainapekeya. Nau natereu bo gwabau bo egi kawareya inako umekeya ki ka nau mara ropani kawaya berokoi waunitau bananapekeya tetetete ade suma beratagamu ragidai ki mu ubumpu nau waunitau mete girisinimana kwaetagamawa.

27 Mara ropani kawaya ka nau oro eba ukwerekeya ko ragiragi kawaya upi-sugekeya. Nau wetei berokoi kawaya mesiniyawa ade awana gobani mete wagawa. Mara ropani kawaya ka

nau ukwarana watai pa mena, bani pa mena, ade
sipuma aukwara mete pa mena.
28 Nau bitani ka eba ki mena ko tawana tawana
nu sumanuga eyaka mena Mamanuga God nene
dipipiyamu ragidai naigida mena idiwu bo pa
mena ki notai nau bita maba maramara kawara-
pakani umakani.
29 Nu sumanuga eyaka mena apunai bo ridai
mosi wairorowagau ki ka nau mete inako wairo-
rosugakani. Ade nu sumanugu eyaka mena
apunai bo ridai paerepiyau bigi kwaewagau ki ka
nau rabinaneya makari e nene wainapakani.

30 Nau gwede mo pokaiya yabara kawakawara-
sugani ki ka nau niya kasiyarani pa mena ki mena
pokaiya yabara kawakawarasugani.
31 Nu Kaiwawonuga Iyesu e yo nu Mamanuga
God e si nu maramara tepapemei ki e kataiya da
nau eba berasugakani.
32 Nau natere Damaskasi rabineya tondekeya ki
ka apunu Aretasi e kobaiya upiwagawa apunai
kawai mosi ubupu piyara ragidai dai tonotapu
natere ki gari katamuruiya nau wadisinimana ki
nana dagura-tagamawa.
33 Ko nau kowaniyoma nau wadisinimupu
katamuru iyarau kawaya keketa rabineya nau
kwisinimupu kausinimupu da nau gari tagaiya
ubupuwani manako nau wadisiniyana apunai ki
baibigapuwani.

12

Poru waro were maba empupu

1 Nau yawatani mo pa mena ki pokere nau no-
tababa apunai maba kawareya ade yabara kawa-
kawarasugani. Nau kataineya da ki pokaiya ka
gwede bagi mosi eba wenayagisi, ko baganai,
nu Kaiwawo-nuga nau badidi waro were maba
kabuwasinibu ki nau karako matarau suwagani.
2 Kwamura ida esida kewo-wena kerapu apeya
apeya (14) nu taganugu kayawena ki makeya ka
Mamanuga God ubupu Keriso e iyapanai mosi
wadubu paere tepapupu kunumau iyarau esida
tapu. Apunu ki nau kataineya. Kataina, e mibai
tepa-pupu tapu bo waro were maba tepa-pupu
tapu bo? Ki ka Mamanuga God e ebo mena
kataiya.
3 Mamanuga God apunu ki wadubu paere
tepapupu iyarau 'Paradaisi' tapu. Ko kataina, nau
kawareya ade suwagani; E mibai tepapupu tapu
bo waro were maba tepapupu tapu bo? Ki ka
Mamanuga God e ebo mena kataiya.
4 E usi bau-wena badidi wenagere wainapupu
ki ka gwede mosi kawaya esida iyapana kaina
umunere eba wagana ki makai.
5 Apunu kunumau yapu ki e badidi empupu ki
pokaiya ka nau yabara kawakawarasugani ko eba
nau niya kwakwarepuni pokaiya yabara kawa-
kawarasugani. Nau niya nene ka nau kasiyarani
pa mena ki mena pokaiya yabara kawakawara-
sugani.
6 Iyapana nau notababa apunai sidiyamu ko
nau niya nene yabara kawakawarasugubena ki
ka nau notababa maba eba kwae-sugubena. Nau
yona mibai mena suwagubena. Ko nau nuwaneya
iyapana nau badidi kwaesugakani bo suwagakani

emisiniyamu ki mena pokaiya nau upini mibai bo
bera sidimana ki nana ki pokere nau eba uburani
nau niya nene yabara kawakawarasugani.
7 Nau usi kunumau badidi yabunere empuwani
ki ka gwede mosi kawaya esida ko nau empuwani
ki pokaiya nau niya eba noda gongomusugana
ki nana ka Mamanuga God gwede mosi nau
midineya gaya maba tapu nau ugwadi-siniyau
makari tegeyau. Gwede nau kwakwarepuneya
ugwadisiniyau ki ka Berokoi Apunai Seitani e bi-
gabigai maba nau susiniyau.
8 Mara apeya eyaka ka nau ubupuwani nu
Kaiwawonuga bameya gurigurisugubuwani da
gwede nau makari tegayawa ki e wadana kwenu-
pana ki nana.
9 Ko e denai nau sidibu, wagubu ke; ‘Ae,
pa mena. Nau puyo negebuwani kau nene
kwaesugu-buwani ki kasiyarai ka kau denegeya.
Kau kasiyaragi kewoyagisi ki ka nau niya kasi-
yarani kawaya ki nau uburani kau negeyani man-
ako nau kasiyarani ki mena pokaiya ka kau upin-
ugowa umowa.’ E inako sidibu ki pokere nau niya
kasiyarani kewoyagisi ki ka nau mamamasugoni
mibai ka Keriso e eya kasiyarai baiyagisi nau
togisiniyoto.
10 Nau kasiyarani pa mena pokaiya Keriso e
nene upisugoni umoni ki ka baganai. Iyapana
nau wereya kaurasinimoto bo bita tegeni bo
girisinimoto pasusinimoto bo ragiragi ebo ebo
inako tegeni ki ka baganai, nau mamamasugoni
mibai ka nau niya kasiyarani kewoyagisi ki ka
Keriso pokaiya ka nau kasiyarai kawaya upisug-
oni umoni.

Apunu Poru natere Korini ragidai mu nene wainapiyawa

11 Nau notababa apunai maba yona yau suwagubuwani. Ko ki ka wi nau sidimupu ki pokere nau suwagubuwani. Wi nau mibisinimpena ade nau diriwani kwaigumpena ki ka baganai, ko wi inako eba kwaigubu. Nau kataineya da nau niya kasiyarani ka pa mena ko nau nidiyani wainapumuri; Iyapana wi bamagau bautagubu manako wi mu emitamiyamu da mu ka Keriso e 'tonotapu ragidai' wasisinai, ki mu nau eba raurusinimupu. Pa mena.

12 Iyesu tonotapu ragidai mibai mu kiyabumaga emitamana kataitamana ka yau kena; Iyapana paunamugu ka mu notakoko matakirai ebo ebo kwaetogomono. Ko ki nau wi paunagau kawareya kawareya kwaesugekeya emisinimawa.

13 Wi bani wainapiyamu da suma ragidai Mamanuga God nene dibipiyamu tawana tawana idiwu ki ka nau mu kawaya daganani waitatamekeya ko wi bani pa mena bo? Nau nidiyani wainapu-muri; Nau yau mena wi bamagau eba kwaesugubuwani; Nau waita nene wi bamagau eba genesugubuwani. Kapore, nau paerepuwani ki wi notagogapumuri.

14 Nau yabiri wi bamagau bausugu-buwani, paunau wi bamagau bausugu-buwani, ade karako waunitau ka nau wi daiyoga ade bausugana wainapakani. Nau ika bausugani ki ka nau waita nene eba suwagani bo wawereniyani. Pa mena. Nau wi wiga nene ika bausugani. Munu rasi eba ubumoto bani yo gwede-gwede mu inamuguma mamamuguma tageni ko

inamuguma mamamuguma ubumoto bani yo
gwedegwede inako mu munumuguma tageni ka
baganai.
15 Nau ka wi mamaga maba ki pokere nau wi
waitaniyana ki nana nau gwedegwedeni kuduba
ade nau niya iyani mete kina wi nene tarani ki ka
eba gwedei mete kina. Nau mamama-sugakani.
Ko nau kawaya daganani wi inako nota kwarik-
warisiniyakani ki denai ka wi maraitau nau nota
kwari-kwarisisinimuri bo?
16 Wi kataigau da nau eba wi wawereniyekeya
bo bita mo wi negeyekeya, ko iyapana dai tagamu
ke; ‘E wi beraberaniyawa wi kerapugau tap-
iniyawa.’
17 Mu inako tagamu ko ki ka badidi maba? Nau
kowaniyoma dai wi bamagau tonotapuwani ki
pokaiya ka nau wi beranibuwani wade kwekwe-
nibuwani bo?
18 Nau apunu Taitosi wi bamagau kaniyana
sibuwani ade nu sumanuga eyaka mena apunai
mosi e mete tonopuwani. Ko apunu Taitosi wi
bamagau bauwena ki ka e wi beranibu wade
kwekwenibu bo? Ae, pa mena. Apunu Taitosi
inako mo eba kwaewena. E yo nau nu nuwanuga
notanuga ka ewapuru eyaka mena ade nu upi
badidi kwaigemei ki mete eyaka mena.

19 Wi oka yau iyabapiyamu ki wi bani
wainapiyamu da nu berokoi mo wi bamagau
kwaigibi ki denai nu karako oka yau pokaiya wi
rabinaga wadamana bagi ki nana kwaigemei. Ko
ki pa mena. Kowaniyoma, nu wi nene ebotau
wainapemei. Nu badidi kwaigemei ki kuduba
nu Mamanuga God e yabuiya wi toginimana

ki nana kwaigemei ade Keriso e nuwaiya wi
badidi nidimana wainapiyau ki mena nu makeya
makeya wi nidimei.
20 Nau kuduni ka yau kena; Kataina, nau ika
bausugani ki ka wi iyaga nau eba nuwaneya
iyai ki wi idiwoi eminiyani bo? Ade wi mete
kina nau badidi kwaesugoni emisinimuri ki ka wi
midiga togayagisi bo? Nau kuduni ka yau kena;
Nau ika bausugani manako wi kira kasiwarai-
wogoi bo nuwaroro-iwogoi bo tayatayabadai idi-
woi bo kapoiwogoi bo wereyakauraiwogoi bo
yanuweiwogoi bo yabara kawakawara-iwogoi bo
nuwarara tagarara idiwoi ki nau inako wi emi-
niyani bo?
21 Nau wi bamagau bausugani ki nau eba
nuwaneya nau Mamai God wi pokagere uburoto
wi yabaragau midimama nau tegeni. Nau kuduni
ka nau ika bausugani manako iyapana ropani
kawaya naiya bigi ebo ebo kwae-tagamawa, taku
maba igida yauda asusu iwa bo didiwa ukwapa-
mawa ade midimama berai ebo ebo inako kwae-
tagamawa ko mu notamaga eba wira-mupu ki
nau mu emitamani manako nau rabinani mu
nene buwagayagisi yadi kirani.

13

Sisiba siyarai

1 Nau naiya mara apeya wi bamagau bausug-
ubuwani ko karako ade bausugana kwaesug-
akani. Mamanuga God e yonai wagubu ke; ‘Iya-
pana mosi paerepoto berokoi kwaeyagisi manako
iyapana e wade supasupapamana ki nana e ya-
dini siyomono wirawira ki ka e berokoi badidi

kwaewena mu yabumugere emupu ragidai apeya
bo apeya eyaka ki yabiri ubumoto tagisi matara
manako ki eweya ka iyapana ubumoto e bita
kweyomoto.'
2 Nau yabiri wi bamagau bausugubuwani kaya-
sugubuwani manako ewa ade bausugubuwani ki
makeya ka nau iyapana bigi kwae-tagamawa ko
eba kamadumpu ragidai badidi ragiragi kawaya
tadebuwani ki nau karako kawareya mu ade
tadeyakani ade wi kuduba mete oka pokaiya ni-
diyakani yau kena; 'Nau ewa wi bamagau ika
bausugani manako wi bigi inako kwaiwogoi em-
iniyani ki ka wi bani kaiwagi?'
3 Keriso kasiyara tegebu pokaiya suwagakani
ki wi nuwagau matakira mo empamana were
mibisinimana wainapiyamu ki pokere baganai,
nau ika bausugani ki ka wi kasiyara ki matarayag-
isi empumuri. Keriso wi wade supasupaniyoto ki
ka e eba giyantau kwaeyagisi ko e ragiragi kawaya
wi wade supasupaniyoto.
4 Mibai, e ripa korosi kawareya e kasiyarai pa
mena powena, ko karako ka e Mamanuga God e
kasiyarai pokaiya tondau. E kwakwarepui kasi-
yarai pa mena ki maba ka nu kwakwarepunuga
e pokaiya kasiyaranuga mete pamena-wena, ko
e karako iyawena kasiyarai kawaya tondau ki
maba ka nu mete kina e pokaiya iyaigibi kasiyarai
kawaya idiwei ki pokere nu wi bamagau baigamu
ki ka nu Mamanuga God e kasiyarai pokaiya wi
wade supasupa-niyamu.
5 Wi wiga sumaga mete kina bo pa mena ki wiga
sidiwagi. Keriso Iyesu wi rabinagau tondau ki
wi wainapiyamu bo pa mena? Kataina, wi dai

sumaga bani pa mena ki pokere wi eba wainapiyamu.
6 Nau rabinaneya wainapakani da nu upi badidi kwaigemei mibai kirau ki pokaiya ka wi kataiwagi da nu upi mibai kwaigemei.
7 Wi eba paerepamana ki nana ka nu ubumei Mamanuga God bameya wi nene gurigurigemei. Ki ka eba nu nuga upinuga ki mibai wi pokagere matarawagana ki nana nu inako gurigurigemei. Pa mena. Iyapana nu nidimoto da nu paeremipi upi mibai eba kwaigibi ki ka eba gwedei mete kina, ko nu nuwanugu poyo ka wi bagi supasupai mena kwaigamana ki nana.
8 Nu badidi kwaigemei ki ka nu gwede mibai kuduba ki mena togipemei ko eba bodabodapemei.
9 Nu nuga kasiyaranuga kewoyagisi ko ade wi kasiyarai kawaya idiwoi ki ka nu mamamaigemei. Wi maramara supasupai naigida mena kwaigamana ki nana ka nu Mamanuga God bameya wi nene gurigurigemei.
10 Nau wi bamagau bausugani ki nau eba nuwaneya nu Kaiwawonuga kasiyara tegebu ki pokaiya uburani wi nakari-niyani bo wade supasupaniyani ki pokere nau karako uwamau tondakani ki ka nau oka mena pokaiya wi sisibaniyakani. Nu Kaiwawonuga kasiyara tegebu da nau wi sumaga togipana ki nana ko eba wi sumaga kaupana ki nana.

Parau siyarai

11 Kowaniyoma, nau karako parau siyarai wi parauniyakani. Wi nuwaga notaga supasupai

idiwana ki mena notapiyoi. Nau nidiyekeya teyateyama ki wi naigida mena wainapiyoi. Nuwarara tagarara eba idiwoi ko wi nuwaga notaga eyakamenayagisi nuwabagi rabineya idiwoi. Wi inako idiwoi ki ka nu nota kwarikwarisiniyau ade nuwabagi negeyau apunai Mama-nuga God ki ka wi e mete idiwoi.

12 Wi wiga yowaguma tataguma parautamiyamu ki maba wi Keriso e si pokaiya deni deni parau kasiwaraiwogoi idiwoi.

Mamanuga God e iyapanaiyoma kuduba yewe idiwu ki mu wi parau-niyamu.

13-14 Wi paerega ki denai bita wibo wadamana ko ki ka nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso e rikapupu deni mena wi wadinibu bagi. Mamanuga God e nota kwarikwarisi rabineya idiwoi ade e eya Keyai Tanai Bagi Kawaya ki mete ida wadewade kasiwaraiwogoi idiwoi.

Nau yonani ika kewowena. Kaiwa kaiwa.

IYA YONAI
The New Testament in the Umanakaina Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Umanakaina long Niugini

Copyright © 1999 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Umanakaina

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
92bb28a8-6181-5bd4-a67f-1906ab635008